

דף קע"ו

אמר רב פפא, הלכה מלוה על פה גובה מן היורשים, שלא תנעול דלת בפני לויים³⁸⁶, ואינו גובה מן הלקוחות שאין לו קול.

ר"י א' אע"פ שהוחזק כתיב ב"ד למדנו במשנה, שאם הוציא עליו כתב ידו שהוא אינו גובה אלא מב"ח חייב לו, גובה מנכסים בני חורין. שאל רבה בר נתן

את רבי יוחנן, מה הדין בהוחזק כתב ידו בבית דין, לאחר שהלוה מסר למלוה כתב ידו שהוא חייב לו, ובא בבית דין והודה בפניהם שהוא כתב ידו וכתבו לו 'הנפק'. האם אומרים שהוא כשטר שיש בו עדים, ויגבה ממשועבדים שאחריות הוא טעות סופר הוא³⁸⁷. או שקיום שטר אינו מועיל לשטר אלא להחזיקו בבית דין כמו שהיה מקודם, שאם ימותו עדים או הלוה לא יוכל לטעון שהוא מזויף והמלוה יגבה בו, ולא יגבה אלא מבני חורין? אמר לו רבי יוחנן, אף על פי שכתב ידו הוחזק בבית דין אינו גובה אלא מבני חורין.

ג' גיטין פסולים ואם נשאת הולד והקשה רמי בר חמא ממה ששנינו, שלשה גיטין פסולין להנשא בו, ואם נישאת הולד כשר. ואלו

הן כתב בכתב ידו ואין עליו עדים, אלא שנמסר לה בפני עדים³⁸⁸, יש עליו עדים ואין בו זמן, יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד. הרי אלו³⁸⁹ שלשה גיטין פסולין, ואם נישאת הולד כשר³⁹⁰. רבי אלעזר אומר אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר, וגובה מנכסים משועבדים. ואם אותו שטר הוא שטר מלוה הכתוב בכתב ידו ואין בו עדים אלא שמסרו בפני עדים גובה מנכסים משועבדים³⁹¹. ומכאן ראייה שהוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו ומסרו בפני עדים גובה מנכסים משועבדים וכל שכן אם כתב ידו הוחזק בבית דין?

מתרצת הגמרא, שם הוא שעבד את עצמו משעת כתיבה. כשנכתב השטר נכתב כדי למסרו בפני עדים שעדי מסירה יהיו במקום עדי חתימה. וכיון שלרבי אלעזר

386 כאן מעמידים אליבא דכו"ע בין למ"ד שעבד דאורייתא ובין למ"ד לאו דאורייתא. ובפרק קמא דקדושין א' גובה מן היורשים שעבדא דאורייתא, ואינו גובה [מן הלקוחות כו'. ויש לפרש שר"פ לא אמר אלא מלוה על פה גובה מן היורשים ואינו גובה מן הלקוחות. והגמרא מפרשת כאן למ"ד שעבדא לאו דאורייתא ושם למ"ד שעבדא דאורייתא. וכעין זה מצאנו בהמקבל (ב"מ דף קיב. ושם). ובשם ה"ר אליהו מפרש שמה שר"ב פפא פסק שם ששעבדא דאורייתא הוא לענין קרבן כגון האשה שמתה יביאו היורשים עולתה שמדובר שם לעיל במשנה. וכן משמע התם מתוך פירושו רבינו חננאל וכן עיקר. תוס'.

387 שבכל שטר מלוה ומכירה שחותרים בו עדים גובים ממשועבדים כאילו כתוב אחריות. רשב"ם.

388 שעדי מסירה כרתי בדיעבד. רשב"ם.

389 בגיטין מפרש מה באו למעט הרי אלו דרישא והרי אלו דסיפא. רשב"ם.

390 כשר לכתחלה מפני שהוא סובר שעדי מסירה כרתי. רשב"ם.

391 וכך מפרש שם ר' יוחנן אליבא דר' אלעזר בגיטין שאפי' בשאר שטרות גובה מנכסים משועבדים בעדי מסירה בלבד. רשב"ם.

עדי מסירה כרתי' כאילו נחתמו עדים בתוך השטר³⁹².

רב א' ערב היוצא קודם חיתום שטרות
גובה מב"ח כשכתב פלוני ערב
אמר רב, ערב היוצא קודם חיתום שטרות
גובה מנכסים משועבדים, לאחר חיתום
שטרות גובה מנכסים בני חורין. ופעמים אמר רב, שאפילו קודם חיתום שטרות
אינו גובה אלא מנכסים בני חורין. ולא קשה מדברי רב על דבריו, שרב אמר
שאפילו ערב שכתוב קודם חתימת העדים אינו גובה אלא מנכסים בני חורין,
כשכתוב פלוני ערב, והפסיק את הענין³⁹³. ושכשהערב כתוב קודם חתימת העדים
גובה מנכסים משועבדים, כשכתב פלוני ערב, והוי"ו מוסיף על הענין הראשון
והעדים חתומים על השטר והערבות. ורב יוחנן אמר, בשניהם אינו גובה אלא
מנכסים בני חורין, ואף על גב שכתב בשטר פלוני ערב.

עדים החתומין על שאילת שלום בגט
פסול שאילו פסולו ושאילו כשר
הקשה רבא ממה ששינו בברייתא, עדים
החתומין על שאילת שלום בגט פסול, מפני
שחוששים שהעדים חתמו על שאילת שלום. ואמר רבי אבהו, הדבר התפרש לי
מרבי יוחנן, שאם כתוב בגט אחרי שכתוב כדת משה וישראל, שאילו בשלום
פלוני והעדים חתמו אחר כך, הוא פסול. ואם כתוב ושאילו בשלום פלוני, והעדים
חתמו אחר כך הוא כשר, מפני שהעדים העידו על שאילת השלום ועל כל הכתוב
בגט. ומדוע רבי יוחנן אמר אחד זה ואחד זה אינו גובה אלא מנכסים בני חורין, אף
על גב שכתב בשטר פלוני ערב? עונה הגמרא, שיש לשנות בדברי רבי יוחנן,
וכן אמר רבי יוחנן.

אמר רבה בר בר חנה בשם רבי יוחנן, אף על פי שרבי ישמעאל קילס את בן ננס,
הלכה כרבי ישמעאל שגובה מנכסים בני חורין.

ר' ישמעאל היה חלוק אף בחנוק
והלכה כמותו אף בחנוק
הגמרא הסתפקה, מה אמר רבי ישמעאל בחנוק?
האם משום הצער של חברו שנחנק הערב גמר
בלבו ומקנה, או שהוא מתכוין להצילו מחניקה ועושה מצוה וכיון שאינו חסר
דבר לא נעשה ערב. ומביאה הגמרא ראייה ממה שאמר רבי יעקב בשם רבי יוחנן
שרבי ישמעאל היה חלוק אף בחנוק. ושואלת הגמרא האם הלכה כרבי ישמעאל
גם בחנוק? ומביאה הגמרא ראייה ממה שכשרבין בא מארץ ישראל אמר בשם רבי
יוחנן, חלוק היה רבי ישמעאל אף בחנוק, והלכה כמותו אף בחנוק³⁹⁴.

392 אבל אנו מסתפקים בהוציא כתב ידו ששמו של לוח חתום בו שזה מסר לו במקום הודאה שלא יוכל לחזור ולכפור בו ולומר פרעתי כל זמן שחתימתו ביד מלוה שהשטר לא נעשה בלשון של שטר שעדים חתומים בו. ואחר זמן החזיקו בב"ד וכשהלווה הוא כמלוה ע"פ וב"ד לא יכולים לעשותו בקיומם לשטר שיש בו אחריות נכסים שהרי לא נכתב מתחלה לדעת כן כן נראה בעיני שמועה זו וכן עיקר. רשב"ם.

393 ושמה העדים לא העידו אלא על מה שכתוב בשטר למעלה. רשב"ם.

394 ונראה לרבי שחנוק כאן הוא בשטר טעמא דאלימא מילתא דשטרא וגמר ומשעבד נעצמו. ורשב"ם פי' לא גורסים אח"כ כולו בעו קנין וכן נראה כי כבר פירש את דין כולם. והוא בפירוש ר"ח ומשמע לפרשו כך בין בחנוק בין בלא חנוק בין בשטר ובין בעל פה צריך קנין. תוס'.

אמר רב יהודה בשם שמואל, חנוק וקנו מידו משתעבד, ומכאן שערב אחר אינו צריך קנין. והוא חולק על רב נחמן, שאמר שערב של בית דין אינו צריך קנין, שבאותה הנאה שבית דין מאמינים לו גמר בלבו ומשעבד את עצמו, אבל ערב אחר צריך קנין.

ואמרת הגמרא, הלכה שערב בשעת מתן מעות לא צריך קנין, שלא בשעת מתן מעות צריך קנין³⁹⁵, אחר מתן מעות צריך קנין³⁹⁶. ערב של בית דין לא צריך קנין, שבאותה הנאה שמאמינים לו גמר ומשעבד לו את עצמו.

הדרן עלך פרק 'גט פשוט' וסליקא לה מסכת בבא בתרא

395 ואם כתב בתוך השטר קודם חיתום שטרות גובה מנכסים משועבדים. רשב"ם.
396 ואפי' חתום בתוך השטר ואם חתום לאחר חיתום צריך קנין וגובה מבני חורין. רשב"ם.

